

De eerste apostel was een vrouw

Zet verheffing herdenkingsfeest Maria Magdalena de poort open voor vrouwen?

- ▶ Herdenkingsdag Maria Magdalena verheven tot liturgisch feest
- ▶ Haar rol als *apostola apostolorum* wordt benadrukt
- ▶ Dat zou een sleutelrol kunnen spelen voor vrouwen in de Kerk

Jente VANDEWIJER

De herdenkingsdag van Maria Magdalena, 22 juli, werd op vraag van paus Franciscus onlangs verheven tot liturgische feestdag. Daardoor krijgt die heilige vrouw een positie gelijkwaardig aan de twaalf apostelen. „Aan de oorsprong van het vroege christendom staan mensen die getuigden dat zij de verrezen Christus hadden gezien”, steekt Reimund Bieringer, nieuwtestamenticus aan de KU Leuven en coördinator van het centrum Vrouwenstudies Theologie, van wal. „Tijdens Jezus' arrestatie slaan de twaalf op de vlucht, maar Maria Magdalena is aanwezig bij alle belangrijke gebeurtenissen, zowel de kruisiging als de ontdekking van het lege graf. In het Johannesevangelie is zij trouwens de eerste aan wie Jezus verschijnt na zijn verrijzenis. Eindelijk waardeert het Vaticaan haar rol ten volle.”

Maria Magdalena sprak eeuwenlang tot de verbeelding omdat ze in de vroege middeleeuwen – ten onrechte overigens – werd verbeeld als een zondares die opklom tot een van de figuren die Jezus Christus het meest nabij waren. Het beeld van de boetvaardige zondares was voor velen een

houvast. In die woelige periode stond Maria Magdalena symbool voor vergiffenis en verzoening. „Ook nu is haar symboolfunctie de kracht van haar nieuwe status”, zegt Annemie Dillen, die feministische theologie doceert aan de KU Leuven. „In de Kerk blijven vrouwen vaak onzichtbaar, zowel in de machtsstructuren als in het heiligenbestand. Maria Magdalena wordt nu uit de onzichtbaarheid gehaald en er wordt aandacht besteed aan haar vooraanstaande rol in het leven van Christus en in de verspreiding van het geloof. Daardoor kunnen velen, vrouwen zowel als mannen, zich met haar identificeren. Voor hen is de verheffing van Maria Magdalena's gedenkdag tot feestdag een krachtig signaal.”

Behalve een symboolfunctie zou de figuur van Maria Magdalena echter ook een sleutelrol kunnen vervullen bij de toe-

„Men kan niet langer verdedigen dat vrouwen buitengesloten worden, Maria Magdalena wordt erkend als een apostel”

lating van vrouwen tot de kern van het kerkelijke bestuursapparaat. De brief van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Discipline van de Sacramenten die de verheffing van Maria Magdalena's herdenkingsdag tot liturgische feestdag aankondigt, benadrukt immers haar rol als *apostola apostolorum*, apostel der apostelen.

„In het verleden, in het bijzonder in de twintigste eeuw, werden vrouwen buitengesloten omdat ze zogenaamd geen apos-

telen waren”, zegt Reimund Bieringer. „Daarom is het interessant dat paus Franciscus Maria Magdalena een apostel noemt en haar als apostel der apostelen zelfs enigszins boven de twaalf plaatst. Dat maakt dat de oude visie niet langer kan worden verdedigd. Voortaan is er beslist een vrouwelijke apostel.”

Annemie Dillen: „De feministische theologie denkt voortdurend na over hoe ze bepaalde figuren een stem kan geven om de machthebbers te doen nadenken over hun eigen positie. Het beeld van Maria Magdalena was vanouds niet bepaald dat van brave heilige. Net door haar complexiteit heeft de figuur van Maria Magdalena het potentieel om aan te zetten tot kritische zelfreflectie. Haast achteloos sluit de kerkelijke traditie sommigen uit, maar willen gelovige christenen net niet iedereen tot haar of zijn recht laten komen, ook de minst machtigen? We mogen niet blind worden voor uitsluiting binnen de Kerk, zelfs niet nu Maria Magdalena een hogere positie kreeg.”

Reimund Bieringer hoopt vooral dat de verheffing tot feestdag niet een louter symbolische kunstgreep zal blijken ter vervanging van de actieve deelname van vrouwen in de leiding van de Kerk. „Een historische persoon of een heilige symbolisch grote waarde toekennen, is stukken makkelijker dan daadwerkelijk vrouwen toe te laten. Ik hoop dat de pauselijke beslissing de deuren wagenwijd openzet, maar ik vrees dat het daarbij kan blijven. In de Kerk bepaalt de traditie nog altijd veel.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Stukje van onszelf

„ Het is al bijna twaalf jaar geleden dat de Nederlandse zanger Bram Vermeulen totaal onverwachts overleed, slechts 57 jaar oud. Voor mij was hij de beste zanger uit het Nederlandse taalgebied. In Vlaanderen is hij vooral bekend dankzij het liedje *De steen* („Ik heb een steen verlegd in een rivier op aarde”), maar zijn oeuvre is veel rijker dan die ene song. Zelf moet ik elke zomer, wanneer ik op vakantie vertrek, terugdenken aan zijn prachtige nummer *Verlangen*.

In dat lied verhaalt Vermeulen hoe hij telkens een stukje van zichzelf verliest op de plaatsen die hij bezoekt. Het refrein klinkt: „Er is een deel van mij in de Ardennen blijven steken. Een ander stuk ligt in Italië aan zee. Weer een ander deel is in Les Landes gebleven. Ik neem steeds minder van mezelf nog mee.” Voor wie graag reist, zal die gedachte zeker herkenbaar zijn. Op het eerste gezicht ervaren we reizen als een verrijking, waardoor we steeds meer meedragen. Tegelijk verliezen we op bijzondere plekken een stukje van ons hart, waardoor we ook minder meenemen. Jezelf verliezen kan dus pure winst zijn. Een mooie gedachte.

Misschien moet u dat liedje maar eens beluisteren indien u deze zomer ergens naartoe trekt. Het maakt niet uit of de bestemming ver weg of dichtbij is. Er is zoveel schoonheid in de wereld, voor wie bereid is te kijken.

De meest vanzelfsprekende schoonheid schuilt in de natuur. De schepping dus, vanuit een christelijk perspectief. Hoe overweldigend kan het zijn om uit te kijken over bergen en dalen, over oneindige zeeën, glinsterende meren of meanderende rivieren? Hoe groots is het om jezelf klein te mogen voelen? Doe mij maar Alpenreuzen met eeuwig besneeuwde toppen. Al geniet ik net zo goed van het lapjeslandschap in de Italiaanse Marken, de oogverblindende kronkels van de Portugese Douro of de wandelende duin Rubjerg Knude in Denemarken. Zoekt u het liever dicht bij huis? Wandel dan eens van het Belgisch-Limburgse dorpje Kanne naar Maastricht, over de Sint-Pietersberg. Schoonheid schuilt overal.

De mens heeft daar trouwens duchtig tot bijgedragen. Veel vergezichten ontlenuen hun schoonheid aan menselijke ingrepen. Wijngaarden bijvoorbeeld, herkneden ruwe natuur tot lieflijk glooiende landschappen. Nog een stap verder laten mensen zelf bouwwerken verrijzen die wonderlijke ankerpunten in onze wereld worden.

In onze reeks *Zomer onder de toren* neemt Kerk & leven u vijf weken lang mee langs Europese kathedralen en hun omgeving. Grote kerken hebben altijd iets dubbelzinnigs. Enerzijds zijn ze parels van architectuur en werelderfgoed, waaraan we ons bewonderend kunnen vergapen. Anderzijds bedenken we ons fronsend dat het vreemd is hoe een godsdienst die soberheid predikt zulke rijke gebouwen neerpootte. Ooit bezocht ik de geboorteplaats van Don Bosco, in Noord-Italië. Vlak bij het bescheiden stulpje waarin die heilige opgroeide, staat een imposante basiliek die zijn naam draagt. Zou hij dat zelf zo gewild hebben?

Ach, zo zitten mensen nu eenmaal in elkaar, één en al tegenstrijdigheid. We weten dat peperdure bouwwerken botsen met de waarden van ons geloof, maar tegelijk voelen we aan dat ze een wondermooie ode aan God zijn. Juist of fout zijn niet altijd eenduidige begrippen. Laten we dus maar genieten van de schoonheid van onze kathedralen en ze in goede staat aan de volgende generaties doorgeven.

Het was trouwens ongeveer halverwege tussen de kathedralen van Firenze en Orvieto, in Italië, dat Bram Vermeulen stierf. Een hartstilstand kwam als een meedogenloze rover in de nacht een leven ontgrissen, veel te vroeg. „Om dan bij jou te weten, dat waar ik heb gezeten, het deel dat ik bij jou laat, ook zonder mij wel blijft bestaan”, zo zong hij nog in *Verlangen*. Waar u deze zomer ook gaat, neem een stukje mee en laat een stukje achter. Fijne vakantie. ”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

In 2005 brachten de dominicanen die in Zuid-Frankrijk een bedevaartsoord met relik van Maria Magdalena beheren een spektakelstuk op de planken als antwoord op *De Da Vinci code*. © Belga Image